

פרק כ'

<p>המסעות מתוארים בפרקים כ-כא, החל מהמסע למדבר צין (פרק כ פס' א) וכלה ב"ערבות מואב מעבר לירדן ירחו" (פרק כב, פס' א). פרשת חוקת היא הפרשה האחרונה בתורה, שיש בה תנועה גיאוגרפית. בפרקים אלו יש ללוות את הלמידה במפת, ולבקש מהתלמידים לאתר שמות מקום. "קדש" נמצאת בקצה הדרומי של ארץ אדום (ע"פ פס' יד, טז).</p> <p>בארה של מרים הבסיס ללימודו של רש"י - סמיכות פסוקים א-ב ; ותוכן לימודו - זכותם של הצדיקים עומדת לבני דורם ; עם פרידת העם ממרים אפשר לתת לתלמידים להיזכר היכן מופיעה מרים בתורה, ולאסוף תשובות לשאלה מה למדנו מדמותה.</p> <p>חטאו של משה רבינו – איננו מפורש בכתוב. רש"י (פס' יב) ביאר שמשה היכה בסלע, ולא דיבר אליו, שאילו היה מדבר אליו היה בכך קידוש ה' גדול לעיני העם, שהיו לומדים מהסלע קל וחומר : "מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דבורו של מקום קל וחומר אנו!" והרמב"ם (שמונה פרקים, פרק ד) פירש שמשה רבינו כעס על העם באומרו "שְׁמַעו-נָא הַמְרִים" ומכיון שהכעס מידה לא טובה "דקדק עמו הקב"ה שכן תנועותיו כולן ודברותיו - הכל למדנים מהם!"</p> <p>כך או כך, גם בפרשה המתארת את חטאו של משה ניתן ללמוד על מעלתו :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. התורה לא פירשה לגמרי את חטאו של משה, ויש בכך משום כבודו. 2. "הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה" (בבלי, בבא קמא נ). 3. "גדול מי שחטאיו ספורים" (ריה"ל ספר הכוזרי, מאמר א פסקה צג) 	<p>ב "ולא היה מים לעדה" - זכותה של מרים</p> <p>פרק זה פותח את מסעות בני ישראל בעבר הירדן בשנה ה-40, והוא נקודת מעבר בין דורות. התאריך - א בניסן בשנה הארבעים. נמחיש את הקפיצה בתאריך (דילוג של 38 שנה) באמצעות ציר הזמן. מכאן ואילך יתואר המסע של בני הדור החדש בעבר הירדן המזרחי עד ערבות מואב. בערבות מואב נערכות ההכנות לכניסה לארץ ישראל.</p> <p>א: המסע לקדש הוא תחילת מסעות העם בשנה הארבעים ליציאת מצרים ; מות מרים ומעלתה (רש"י) ;</p> <p>ב-יב: מעשה מי מריבה – חסרון המים ותלונות העם ; ציווי ה' למשה להוציא מים מן הסלע ; דברי משה ואהרן לעם ; משה מכה בסלע פעמיים ויוצאים "מים רבים" ; הקב"ה גוזר על משה ואהרן שלא ייכנסו לארץ</p> <p>יג-כא: משה שולח שליחים מקדש הנמצאת בקצה ארץ אדום ועימם בקשה למלך אדום, לעבור בגבולו : "דַּרְךְ הַמִּלְכָּה נִלְךְ, לֹא נִטָּה זְמִין וּשְׂמֹאוֹל, עַד אֲשֶׁר-נַעֲבֹר, גְּבֻלְךָ" ; מלך אדום מסרב ומאיים במלחמה ; בני ישראל מבקשים בקשה נוספת – "בְּמִסְלַח נַעֲלֶה", בדרך צדדית - "שלא יקרבו לערים כלל אבל ילכו במסלה העולה לארץ כנען (רמב"ן) ; מלך אדום מסרב בשנית ובני ישראל נוטים לדרך הארוכה העוקפת את ארץ אדום ממזרח.</p>	<p>כ</p>	<p>המסעות בעה"י המזרחי (שנה 40) (7-8)</p>
--	---	----------	--

<p>הקפת ארץ אדום בנאום משה בספר דברים מופיע הציווי המסביר את הנלמד בפרקנו: "אַתֶּם עֹבְרִים בְּגִבּוֹל אֶחִיכֶם בְּנֵי-עֶשָׂו... אֶל תִּתְּגְרוּ בָם כִּי לֹא אֶתֶן לָכֶם מֵאֲרָצְכֶם עַד מִדְרֹךְ כָּף-רָגֶל כִּי יִרְשָׁה לְעֶשָׂו נְתַתִּי אֶת-הָרָשָׁעִיר" (פרק ב' פס' ה). ארץ אדום שייכת בדין ליושבים בה, בני עשו אחי יעקב. משה מקפיד על צו ה', ומכבד את זכותם של בני אדום על ארצם, על אף שהמעקף כרוך במאמץ עצום. לעומתו, נוהג מלך אדום ב"מידת סדום" ובכפיות טובה.</p> <p>מות אהרן לשאול את התלמידים מה בפרשה מלמד על מעלתו של אהרן? מותו בדרך מיוחדת "מודיעין לצדיקים זמן מיתתן"; מותו נסתר מעיני העם, על ראש ההר; גם תגובת העם מלמדת על מעלתו: <u>כל</u> העם מתאבל <u>זמן רב</u>. כדאי לחזור ולהרחיב על דמותו של אהרן, באמצעות חזרה מתוך מקורות שנלמדו, על מעשיו ומעלתו, וכן באמצעות דברי חז"ל:</p> <p>"ורבים השיב מעון" - מלמד שהיה אהרן מהלך, אם פגע בו אדם רע או רשע, נתן לו שאלת שלום. למחר ביקש אותו האיש לילך ולעבור עבירה, וכן אמר: אוי לי איך אשא עיני ואראה את אהרן, בושתי ממנו שנתן לי שלום! ... שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הולך אהרן וישב לו אצל אחד מהם, ואומר לו: ראה בני, חברך מהו עושה, מטרף לבו.. ואמר אוי לי איך אשא עיני בחברי, בושתי הימנו והיה יושב אצלו, עד שהיה מוציא כל קנאה שיש בלבו. שוב הולך אצלו חברו ועושה לו כד. וכשפגעו זה בזה נשקו וחבקו זה לזה..." (אבות דרבי נתן פרק יב)</p> <p>שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל ושלש מתנות טובות ניתנו על ידם.. מתה מרים נסתלק הבאר, מת אהרן נסתלקו ענני הכבוד. (מת משה נסתלק המן)".</p> <p>ניתן לבקש מהתלמידים <u>לכתוב</u> הספד או לעשות <u>יצירה</u> המבטאת את דמותו של אהרן.</p>	<p>כט "כל בית ישראל" - מעלתו של אהרן כרוף שלום וביטויה במספד כל העם – האנשים והנשים.</p>	<p>כב-כט: מות אהרן – בהגיע המסע אל "הר הקר על גבול ארץ אדום" מצווה הקב"ה את משה להכין את אהרן לפטירתו; בשעת פטירתו מעביר משה את הכהונה הגדולה לאלעזר בן אהרן: משה אהרן ואלעזר עולים אל ההר, ומשה מעביר בגדי הכהונה מאהרן לאלעזר; משה ואלעזר יורדים מן ההר והעם מתאבלים מרה על מות אהרן – "וַיִּכְבְּוּ אֶת-אֶהֱרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם, כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל".</p>
--	---	--